СВОБОДА  SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 196. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 24-го СЕРПНЯ 1950. No. 196. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 24, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свобода": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

УСТІЙНЮЮТЬ КОШТИ ОБОРОНИ НА 35 БІЛІОНІВ

КІНЕЦЬ ВІЙНИ В КОРЕЇ ПЕРЕДБАЧЕНИЙ В ЛЮТІМ.

Вашингтон, 22 серпня. — Уряд передбачує, що кошти оборони в бюджеті на біжучий скарбовий рік, 1950-51, дійдуть до 35 біліонів долярів, а на два найближчі роки після того вони винесуть по 50 біліонів. Ці цифри оприлюднює уряд на підставі свідоцтва секретаря оборони в конґресових комісіях в місяцю липні. Самі кошти війни в Кореї мали б виносити одинадцять з половиною біліонів.

У своїм свідоцтві секретар Джансон виявив погляд, що війна в Кореї затягнеться до лютого, 1951 р., якщо вона має покінчитися тільки прогнанням комуністів до їхнього кордону на 38 рівнобіжнику, який ділить Корею на Північну й Південну частину. Інші урядовці оборони виявили тоді, що надзвичайні видатки потрібні на зорганізування й озброєння нових трьох дивізій армії, одну до боїв, а дві тільки до вишколу. Отже Америка буде мати 17 дивізій з кінцем червня 1951 р. Усіх вояків будуть мати Злучені Держави тоді 834,000, а перед нападом на Корею було 590,000.

РОЗПАЛЕНО ОГОНЬ В НАЙБІЛЬШІЙ АТОМОВІЙ ПЕЧІ.

У віддалі 75 миль від Ню Йорку, у місцевості Брукґевен на Лонґ Айленд, пущено в рух найбільший в Америці — а може й у світі — атомовий реактор у вівторок 22 серпня. Щоб збудувати таку піч, треба було три роки часу і $25,000,000 видатків. Ще треба буде кілька місяців, щоб її наповнити ураном і довести операції до повного розгону. Коли піч буде наповнена, тоді вона витворюватиме тепло на 30,000 кільоватів. Інженери переводять студії, чи кошти інсталяції принесуть належну користь у продукції сили. Якщо б використати піч на продукцію електрики, тоді вона може вистачити на потребу містечка з 2 до 3 тисяч мешканців. Одначе в теперішнім випадку не йдеться про продаж електричної сили, а про виріб невтронів для вжитку при наукових дослідах. Одним з дослідів буде в ділянці атомового знання, щоб пізнати, як атом збудований і чому атом діє так, як досі звісно. Крім того реактор має послужити і для практичних цілей, а саме для поступу в розвитку водневої бомби і для виробу атомової зброї. Новий реактор є шостим з черги реактором, збудованим в ЗДА.

НОВИЙ МЕЙОР МІСТА НЮ ЙОРКУ.

Після резиґнації Вилиема О'Двайера зі становища посадника міста Ню Йорку, щоб обняти становище амбасадора до Мексика, його місце має обняти предсідник міської ради, Вінсент Р. Імпеллітері. Його урядування має початися від 1 вересня, одначе вже від тепер він являється в бюрі О'Двайера, щоб запізнатися зі справами міста. Найважче буде для нього опанувати програму міських будов на найближчу майбутність.

СОВЄТИ БРЕШУТЬ, ЯК ГІТЛЕР...

АМЕРИКАНСЬКИЙ І БРИТАНСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИКИ В О. Н. ЗАКИДУЮТЬ СОВЄТАМ БРЕХЛИВУ ТАКТИКУ ГІТЛЕРА. — ОСТИН НАЗИВАЄ СОВЄТІВ АРХИАГРЕСОРАМИ.

Лейк Соксес, 23. серпня. — Совєтський Союз наслідує тактику Гітлера в переконанні, що чим більша брехня, тим є більші можливості, що в неї повірять — твердили вчора американський і британський представники в Раді Безпеки Об'єднаних Націй, Ворен Р. Остин і сер Гледвин Джебб, відповідаючи на безглузді твердження совєтського представника Я. Маліка про „американську аґресію" в Кореї. Совєти думають, що вони тепер можуть скористати з науки Гітлера та вперто повторювати одну брехню, аж доки світ не прийме її за правду. Проте обставини змінилися і совєтські брехні розбиваються об тверді факти, які недвозначно переконують, що Совєтський Союз є архиагресором — твердив американський представник, Ворен Р. Остин. Британський представник повторив совєтський арґумент, з якого виходить, що „збройні сили Корейської Республіки, очолювані Джаном Фостером Долесом, заатакували Північну Корею з доручення Злучених Держав та інших імперіялістичних потуг". Таку безглузду брехню — твердив британський представник — могли большевики випустити тільки на підставі „вчення Гітлера", що чим більша брехня, тим більші існують можливості — що в неї повірять. Під час дебат — все ще над порядком нарад — приходило знову до виміни найгостріших слів, досі невідомих в дипломатичному словнику. Між іншим, совєтський представник, що тепер є предсідником Ради, користає з цеї нагоди і дає собі необмежений голос, так, що вчора навряд чи ще хто з інших делеґатів був би прийшов до голосу, якби французький делеґат не зрезиґнував з передачі промови Маліка у французькім перекладі. Це заощадило час та дало можність західним представникам відповісти на совєтські брехні.



НАЧЕ АНГЕЛ ХОРОНИТЕЛЬ, літак-гелікоптер кружляє над моторизованою колоною американських військ, що сунуться на південно-корейському шляху, недалечко фронтової лінії. Ці типи літаків, з огляду на їх спроможність майже непорушно держатись в повітрю та приземлюватись на найменшому просторі, віддають велику прислугу на фронті для розвідки та для евакуації ранених.

ВОРОГ ПРОДОВЖУЄ БЕЗУСПІШНІ АТАКИ В КОРЕЇ

АМЕРИКАНЦІ І СОЮЗНИКИ ВІДБИЛИ ДВА ДАЛЬШІ НАСТУПИ ЧЕРВОНИХ НА ЦЕНТРАЛЬНОМУ І ПІВДЕННОМУ ФРОНТАХ

Токіо, 23. серпня. — Північно-корейські комуністичні війська продовжували вчора і сьогодні вранці штурмувати оборонні лінії американських і союзницьких військ в Кореї, зокрема на центральному фронті на північ і північний захід від Тайґу та на захід від Масан на південному секторі фронту. Всі їхні спроби наступу були відбиті з великими для них втратами. В повідомленнях з фронту стверджується, що американські і південно-корейські оборонці сильно держать свої позиції, відбиваючи ворожі наступи та завдаючи ворогові великих втрат в людях і матеріялі. Вчора перед вечором сильні з'єднання ворожих військ на північ від Тайґу були потрапили обійти з флангу 27 полк піхоти та відтяти його від командування. Негайна протиакція американських військ, при видатній піддержці авіяції, перешкодила ворогові поширити свою лінію і відбила його з великими втратами для нього на давні позиції. Тільки розбиті танки і трупи вбитих вояків залишилися на місці битви. До льокальних боїв приходило і на інших ділянках цього ж фронту.

На південній ділянці фронту приходило під час вчорашнього дня до багатьох місцевих ворожих наступів і американських та південно-корейських — протинаступів. Деякі важливіші стратегічні місця, головно височини, що панують над околицею, впродовж дня кілька разів переходили з рук-до рук. Південно-корейська морська піхота продовжувала очищувальні дії на острові Тонґйонґ та довкола нього.

Стверджується знову збільшення ворожого напору на східній ділянці фронту вздовж побережжя. Південно-корейські війська, що переслідували ворога після відкинення його з міста Поганґ, натрапили тепер на сильний ворожий артилерійський вогонь і були змушені відступити кілька миль зі здобутого терену на кращі позиції. В загальному на всіх фронтах помітні розпачливі зусилля ворога добитися будь-якого успіху. Аліянтська розвідка вважає, що по боці ворога тепер є в акції ще дев'ять дивізій, хоча й не в повній силі. Деякі дивізії, зокрема шоста, втратили майже половину свого складу.

Сильні з'єднання американських суперфортець типу B-29, з японських і окінавських баз продовжували бомбардувати промислові і військові центри в запіллі ворога. В загальному скинено понад 700 тонн бомб. Інші з'єднання авіяції брали участь у фронтових боях та дезорганізували безпосереднє запілля ворога, знищуючи мости і комунікаційні получення та розбиваючи постачання і військові скупчення.

НОВИЙ ДЕСАНТ ПІВДЕННИХ КОРЕЙЦІВ

Токіо, 23. серпня. — Тут повідомлено, що південно-корейські війська зробили чергову висадку на острові на західному побережжі. Цим разом південно-корейські війська висадились на острові Еджак, напроти захопленої комуністами столиці Сеул. Подробиць про десанту не подано. Це вже третій острів, на якому висадились південно-корейські війська, — хоча ці острови є далеко від терену головних боїв та глибоко у ворожому запіллі.

● Комуно-корейське радіо повідомило, що від американського бомбардування згинуло на захопленій комуністами території 11,582 осіб та було знищених 11 фабрик.

СЕНАТ УХВАЛИВ ПЛАТНЮ ДЛЯ РОДИН ВОЯКІВ

Сенат ухвалив законопроєкт, на підставі якого родини вояків будуть діставати від $45 до $75 місячно на утримання. Ухвала перейшла одноголосно. Подібна ухвала перейшла в комісії палати репрезентантів, де сказано, що додаток на утримання родини не має перевищати суми $85 місячно. В обох билах платня вояків у теперішнім часі є на половину вища ніж була в другій світовій війні. Одначе ця сума може бути ще змінена, коли повна палата візьме законопроєкт під дискусію в четвер. Крім додатку від уряду кожен вояк матиме ще обов'язок відступати частину своєї платні на утримання. Три найнижчі ранги вояків мали б відступати по $40 місячно своїм родинам, дві слідуючі ранги по $60, а два найвищі підофіцерські ступні по $80. Отже найнижче утримання для родини було б $85. Офіцери мають свою постійну платню, з якої утримують родину.

ПРИЛАДИ ДО ОСТОРОГИ ПЕРЕД НАПАДОМ З ПОВІТРЯ.

Ню Йорк. — Якщо наспіють вісті про наближаючий напад ворога з повітря, місто Ню Йорк буде мати нагле повідомлення про це цілою низкою приладів, які будуть діяти за потисненням ґузика. Вже тепер викінчена сітка повідомлень по радіо і телевізії, як це оприлюднив Н. Сіґел, директор оборонних комунікацій. Сиґнали по радіо тільки доповнять сиґнали пересилані сиренами, які будуть уставлені в стратеґічних місцях.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИШКІЛ „ТЕПЕР, АБО НІКОЛИ"

Вашингтон. — Сенатор Милард Е. Тайдінґс, голова Комісії збройних сил, зажадав негайного діяння Конгресу над проєктом загального військового вишколу, бо — „як ми цього не зробимо тепер, може загалом не будемо мати нагоди це перевести".

„Тому, що тепер прийшов стан необхідности, багато людей бачуть потребу загального військового вишколу. Якщо мине біда, багато зробить так, як робили давніше: вони забудуть про це" — сказав сенатор.

Секретар оборони Джансон заявив сенатській комісії, що загальний вишкіл в дальшім пляні стане в пригоді нації тому, що брак резервових сил вказує застрашаючу військову слабість ЗДА. Під теперішній час ухвалення загального вишколу матиме психологічне значення і причиниться до втримання миру в світі. Голова злучених ген. штабів збройних сил, ген. Омар Бредлі, теж заявився за впровадження загального вишколу. Комісія збройних сил сенату плянує перевести законопроєкт в цій справі ще в теперішній сесії Конґресу.

В АМЕРИЦІ

● Каплиця Чотирьох Капелянів будується на подвір'ю Темпл університету в Филаделфії. На стіні буде поміщений образ чотирьох капелянів, які загинули на кораблі Дорчестер в 1943 р.

● Резерва золота в ЗДА досягла 700,000,000 унцій, вартости 25 біліонів долярів. Є це 60 відсотків усього золота в світі. Воно приміщене у Форт Накс у стейті Кентокі.

● Ціни харчових продуктів від 15 червня до 15 липня піднеслися на 1,4 відсотків, як це оприлюднює департамент праці. Внаслідок такого оприлюднення підприємство Дженерал Моторс піднесло платню робітникам по 5 ц. на годину. Така є умова між юнією автомобілевих робітників і підприємством.

● Арештували ще одного науковця за крадіж атомової тайни. Арештований Санфорд Лорес Саймонс в Денвер, Кол. — Він твердив, що узяв собі „на пам'ятку" пробетку з плутонієм в ляболаторії в Лос Аламос, Н. М.

● Нові підроблені гроші появилися в Ню Йорку й околиці. Є це 10 і 20 долярові банкноти, знаменито підроблені. Вони мають букви I та H, які вказують на дистрикти Федеральної Резерви в Минеаполіс і Ст. Луїс.

МОЖЛИВІСТЬ РОЗБУДОВИ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ В НІМЕЧЧИНІ

Франкфурт, 23. серпня. — В поінформованих американських колах тут стверджують, що Вашинґтон серйозно розглядає можливість відповідної розбудови і скріплення американських збройних сил в Німеччині, у зв'язку з теперішньою кризою. Ці проблеми розглядають в столиці ЗДА незалежно від Атлантійського Пакту, і вони були предметом уваги ще заки західньо-німецький канцлер д-р Аденауер, звертався до західніх аліянтів з пропозицією — збільшити їхні залоги в Німеччині та дозволити на створення відповідної німецької оборонної сили. Існують можливості, що теж французькі і британські сили в Німеччині будуть вкоротці скріплені, але це не стоїть в жадному зв'язку з плянами ЗДА. Стверджується, що під цю пору американські збройні сили, отже армія, авіяція, і фльота, мають в Німеччині всіх разом около 110,000 вояків. Пропозицію збільшити ці сили базується головно на думці, що американські новобранці матимуть в Німеччині першорядну нагоду для вишколу, тоді як їх приявність в Европі — матиме рівночасно знаменитий психологічний вплив на схвильовані наявністю большевицької загрози настрої европейців. Стверджується, що американські збройні сили не мали б бути головною оборонною силою в Европі, тільки доповняти европейські, включно зі західньо-німецькими. Не зважаючи на великі арґументи в користь пропозиції д-ра Аденауера щодо створення західньо-німецької оборонної сили, яка кількістю і якісно відповідала б створеній большевиками „народної поліції" в Східній Німеччині, аліянти все ще ставляться дуже обережно і з великим ваганням до цієї проблеми, знаючи, що вона практично означала б озброєння Німеччини, вносячи новий елемент в пляновану Атлантійським Пактом західньо-европейську оборону і стратегію.

ЗАПОВІДАЮТЬ НОВИЙ НАСТУП НА ТАЙҐУ

На фронті в Кореї, 23. серпня. — Командування центрального американського фронту сподіється нового комуністичного генерального наступу на Тайґу протягом найближчих 48 годин. Деякі офіцери вважають, що це буде справді — „критична фаза" теперішньої війни та що на випадок, якщо цей наступ буде здержаний, — тоді може прийти до цілком іншого розвитку на фронті. Треба ствердити, що в останньому починається щораз більше говорити про можливість генерального протинаступу оборонців.

ЗНАВЕЦЬ ПЕВНИЙ, ЩО РОСІЮ МОЖНА СТРИМАТИ ВІД АҐРЕСІЇ

Вашингтон, 22 серпня. — Джордж Ф. Кенан, урядовий експерт в російських справах, заявив, що Америка може зберегти світовий мир і демократію, якщо зорганізує сильну армію і втримає холодно теперішній провід у світі. Кенан це кар'єровий дипломат. Свого часу під анонімним підписом „Х" він зробив начерк американської політики для стримання Росії. Цей начерк був надрукований в 1947 р. в „Квартальнику Закордонних Справ". Він став підручником для уряду у її відношенні до Росії. Теперішню думку він виявив на розмові з кореспондентами в департаменті стейту. Він клав натиск на те, що збройна сила Америки мусить бути втримана на довгі часи. Другою передумовою є переконати наших союзників, що ми рішені помогти їм так, як би їхні інтереси були нашими інтересами. На домашньому фронті нам треба підйому духа і поступового розвязування наших проблемів — твердив Кенан.

СИЛА КОМУНІСТІВ У КРАЇНАХ АТЛАНТІЙСЬКОГО ПАКТУ.

Вашингтон. — На підставі достовірних інформацій, призбираних аґенцією Юнайтед Пресс, можна ствердити, що кількість комуністів у десяти країнах з Атлантійського Пакту змаліла на 12 відсотків упродовж 1949 року. Найбільше число комуністів є ще тепер в Італії, бо аж 1,700,000 — зменшилося на 100,000. У Франції є 425,000, а було 600,000. В Англії й Белгії було по 40,000; в Белгії зменшилося до 35,000, в Англії осталося таке саме число. Загальна кількість комуністів в десяти країнах виносить цього року 2,275,000.

Одначе урядовці оцінюють цю справу інакше, а саме кажуть, що комуністи розвязують свої ячейки, щоб влада не могла їх приловити.

КАНАДСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ СКЛИКАНИЙ В СПРАВІ ЗАЛІЗНИЧОГО СТРАЙКУ

Монтреал, Канада. — Залізничий страйк на красві розміри, спричинив застій на залізничих підприємствах Канадієн Нешенел Рейлвей й Канадієн Пасифік Рейлвейс. Водночас з припиненням залізничого руху перервано телеграфічну службу. В Оттаві премієр Луї Ст. Лоран оприлюднив, що він скликає парлямент для наладнання страйку. Одначе наради парляменту можуть бути відложені через недостачу комунікації для приїзду послів. Підчас страйку використовується літаки, автобуси й інші засоби комунікації. Залізниче получення з Стейтами, головно з Ню Йорком, цілковито перерване.

ЗАГАДОЧНА СМЕРТЬ УКРАЇНЦЯ В ЕСПАНІЇ

З Мадриду наспіло повідомлення, що там серед загадочних обставин згинув українець Петро Демчук. До Еспанії він прибув недавно і перебував там як кореспондент швайцарської преси.

ФРАНЦІЯ ЗАПОВІДАЄ ВИСИЛКУ СВОЇХ ВІЙСЬК НА КОРЕЮ

Париж, 23. серпня. — Французький уряд сьогодні повідомив про своє рішення вислати на Корею до боротьби проти комуністичних аґресорів відповідну кількість своїх сухопутніх військ. Рішення це винесено вчора на засіданні уряду в літньому палаці президента. — Воно буде передане французьким міністром закордонних справ в окремому листі до генерального секретаря Об'єднаних Націй. Тільки після того подані будуть до відома подробиці. Проте, кореспонденти довідуються „приватно", що французький експедиційний корпус складатиметься з добровольців та реґулярних військ з французької метрополії та Африки, початково в кількості около двох тисяч осіб, що будуть відправлені безпосередньо на Корею. Рішення Франції коментується, між іншим, теж побажанням створити відповідні передумови для одержання допомоги Об'єднаних Націй для боротьби проти комуністичних банд в Індо-Китаю.

ІТАЛІЯ ГОТОВА ПРОДУКУВАТИ ЗБРОЮ ДЛЯ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ОБОРОНИ

Рим, 23. серпня. — В італійських урядових колах неофіціяльно стверджують, що італійська індустрія в потребі може віддати 50% своєї спроможности: ресурсів, продукційних можливостей і людської сили до розпорядження країн Атлантійського Пакту для забезпечення їх відповідною кількістю зброї, амуніції і виряду для оборони на випадок аґресії. Італійська індустрія може продукувати амуніцію і зброю, всякого роду автомашини, танки, літаки, військові уніформи та інші продукти, необхідні для західної оборони. Додається, що італійська промисловість сьогодні, — крім німецької, є в Европі єдиною, що працює нижче спроможности. Тим самим передача їй окремих завдань в европейському озброєнні в нічому не стояла б на перешкоді нормальній програмі національного господарства та відбудови. Окрему увагу звертається на італійську спроможність будування кораблів. В італійських колах уважається, що найближча зустріч міністрів закордонних справ ЗДА, Британії і Франції в Ню Йорку наступного місяця може внести і під цим оглядом відповідні рішення.

В СВІТІ

● Азійські астрологи вичитали на зорях, що Америка і Британія будуть у війні з большевиками вже в половині вересня.

● Яків Малік, совєтський представник в Раді Безпеки, одержує кожного дня з усіх усюдів велику кількість листів, нічим фільмова зірка в Ґаливуд. Він не признається, що в тих листах пишеться.

● Бельгія готовиться вислати около 1,000 добровольців до боротьби проти комуністичних аґресорів в Кореї — повідомляється неофіціяльно. Данія зі свого боку запропонувала висилку двох санітарних кораблів.

● Сходи з жидівських нагробників ще й досі є в школі в Кобленц, у французькій зоні Німеччини, на що звернув увагу французькому високому комісареві американський комісар Джан Дж. Мек Клой. Сходи з нагробників побудовано за часів Гітлера.

● Ірляндія цілком симпатизує з Об'єднаними Націями в їх боротьбі проти комуністичної аґресії в Кореї, але свого війська таки не збирається висилати туди — стверджують кореспонденти.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сиғі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$2.00	Six months	$ 2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НА ВОЄННІЙ СТОПІ

Америка є вже у справжній війні, хоч в дипломатичній мові говориться тільки про „поліційну акцію" Об'єднаних Націй. Наразі Америка воює в Кореї, хоч ні з Кореєю, ні з корейським народом. Дивне це положення, але в такій самій мірі дивною є й ціла міжнародна політика, яка допускає в Об'єднаних Державах до одного стола нарад з повними правами і тих, що є демократами та прямують до світового замирення, як і тих, які є тоталітаристами і агресорами.

Говорячи простою і усім зрозумілою мовою Америка є вже в справжній війні з Совєтами. Правда, це діється тільки на одному відтинку, але це не міняє справи. Вправді ця війна може кожної хвилини покінчитись і може наступити перемиря, чи навіть замирення, та це буде тільки хвилевим явищем. Воєнний конфлікт Америки з Совєтами, який почався в Кореї, не може покінчитись полагодою корейської проблеми, бо подібні конфлікти будуть вибухати силою самих обставин — скорше чи пізніше — теж і в інших країнах. Отже, якщо не рахувати на чуда, Америці прийдеться ще довго воювати, а якщо б настала яка передишка на теперішньому бойовому фронті, то цілком певно не буде її на домашньому. Воєнне поготівля далі існуватиме.

На цю обставину звертає увагу, між іншими, американська економічна коментаторка, Силвія Ф. Портер, яка хотіла б підготовити завчасу психологічно ввесь американський загал до тих перемін у господарському житті, які мусять наступити та частину яких відчуємо вже незабаром, бо вже цеї осені.

Силвія Портер заповідає з притиском, що щоб не сталось і як Кремль не обдурив би ще й тим разом Об'єднані Держави та демократії щодо свого миролюбства, Америка буде таки далі зброїтись і підготовлятись до війни в такому розумінню, що збройний конфлікт між Злученими Державами і СССР неминучий. Такий стан, каже вона, може тривати рік-два, але може тривати і десять років і буде величезним тягарем для цілого населення. Щоб такий великий тягар видержати, треба себе до цього підготовити — емоційно, фізично й фінансово. Чимскорше це станеться, пише Портер, тим краще для кожного з нас і для цілої нації, бо станемо сильнішими і добре приготованими на той момент, коли прийдеться збройно розправлятись з Совєтами.

Як легко догадатись, спадуть на кожного з нас дуже скоро нові фінансові тягарі, нові податки, які не будуть маліти, а тільки з кожним роком збільшатись. Прийдеться жити ощадніше й привикати обходитись без деяких вигод, хоч харчів і того, що конечне, буде подостатком. Ціле наше життя буде згодом під економічною контролею, а теперішній наш доляр не вдержиться при тій вартості, яку має сьогодні.

Не хочемо заповідати ще інших обмежень, чи економічних недогод та фінансових втрат. Вони мусять прийти і це є та ціна, яку треба буде заплатити за свободу, за забезпеку країни перед варварським тоталітаризмом і большевизмом, що в поході. Це ціна за те, щоб в наступі Москви на Америку та остання могла перемогти.

Як бачимо, це мова про вже почату, дуже серіозну підготовку Америки до остаточної розправи з кремлівською агресією та большевизмом. Вона необхідна За таку треба її брати і в такому переконанні здійсняти.

„ДОКТРИНА СТАССЕНА"

Промова Гаролда Стассена, голови Пенсилвенійського Університету, щоб остерегти Совєти перед наслідками дальшої агресії, не минула без відгомону. Як відомо Стассен домагається, щоб Конгрес ухвалив резолюцію такого змісту, що Америка зважиться на війну з Росією „якщо комуністичні імперіялістичні сили підуть агресією в якійнебудь частині світу".

Цю резолюцію мали б наперед одобрити Обеднані Нації.

Завваги в пресі з нагоди цеї пропозиції, яку Волтер Липман називає „доктриною Стассена", зводяться до виявлювання труднощів переведення такої резолюції, хоч, на перший погляд, вона видається приманливою і легкою до ухвали. Насамперед щодо самої ухвали: В американськім Конгресі це ще виглядало б можливим, якщоб Америка була належно підготована до війни. Бо що можуть значити Стассенові слова: „Атака в Індокитаю або в Бурмі... значитиме тільки, що війна прийде до Москви, на Ураль і на Україну?". Це ніщо інше, як американський ультимат Росії Але ультимат це найповажніша справа в дипломатії. Його треба ясно зредагувати, а хто ставить ультимат, мусить теж розуміти і його наслідки. Як що країна, котрій такий ультимат поставлений, його відкине, то після того приходить виповідження війни. Хто знов хоче ризикувати війною, мусить бути до неї готовий. Загально кажуть, що Злучені Держави приготовляються до війни з Росією. З цією метою зорганізовано Північно-Атлантійський Оборонний Пакт та позаключувано інші договори. Одначе до викінчення оборонних приготувань ще далеко і тому не легко відповідальним чинникам таку резолюцію ухвалювати. Що іншого оборонна війна, коли її хтось накине, а що іншого плянована пересторога, яка може спровокувати війну.

Крім ухвали резолюції в американському Конґресі, Стассен пригадує, що вона повинна бути одобрена Обєднаними Націями. Тут далеко важча справа ніж з Конґресом.

В О. Н. засідають такі держави, як Англія, Франція, Скандинавські держави, Індія, Арабія, Палестина і багато інших. Щоб їх спонукати до одобрення такої резолюції, на це треба б аж справжнього катаклізму.

Так розбираючи пропозицію Стассена, треба прийти до висновку, що вона в теперішньому часі нездійснима.

Микола Чубатий.

Українська демократія — слова та дійсність

В часі останньої світової війни, коли комунофільство стояло в Америці на висоті своїх впливів, комуністи та їх попутчики почали для ослаблення значення українського самостійницького табору пекольну пропаганду обчернювання, закидаючи усім українцям-самостійникам протидемократичні нахили та симпатії до тоталітаризму, а зокрема нацизму.

Ця прокомуністична та протиукраїнська пропаганда в деяких періодах останньої війни могла похвалитися певними успіхами. В роках 1942 та 1943 декого з українців, хоч був величезний брак робучих сил, викидали навіть з праці по фабриках, ніби за протидемократичне наставлення.

В результаті комуністи та їх американські попутчики осягнули це, що збудили серед певної частини американської публичної опінії до українців недовіря, як до антидемократичного елементу. Це упередження ще й донині не цілком виполене з американської публичної опінії!

Українські помічники в обчернюванню українців.

Не слід закривати й цього, що комуністам та їх попутчикам багато помагали обчернювати український нарід нечисленні українці, що у своїм партійнім засліпленню супроти українського брата іншої партійної краски, клеймили кожного, хто не був соціялістом, безвідповідально націстом та протидемократом. Ця робота на шкоду українського народу з боку тих кількох т. зв. „демократів" принесла може більше шкоди українському імені, ніж праця червоних.

Скінчилася війна й до Америки стали напливати відомости про геройчну боротьбу Української Повстанчої Армії проти націстичного та проти комуністичного тиранства; в очах американської публичної опінії українське самостійництво стало поволі регабілітуватися, як політичний рух, приязний демократичному світові. Але скоро стали приїздити з Европи до Америки також і такі українські скитальці, що везли з собою партійні гризні. В Америці знов появилися „демократи", що стали своїх братів, таких самих як вони, знов обвинувачувати в недемократичности. На сторінках преси розпочався галас за демократію, так, неначе це якась нова, невідома евангелія для українців в Америці. Появилися професійні вчителі демократії. Річ ясна, що ця наука демократії приносить більше шкоди українському імені, ніж користи, бо збуджує серед американців давні підозріння, що таки ці українці видно недемократи, коли аж треба для українців вчителів та місіонарів демократії.

Саме ця аномалія принесена зі скитальщини приневолює автора тих стрічок розглянути справу української демократії дещо основніше, зокрема демократичні слова та менше демократичні діла професійних професорів від демократії. Інтерес українського народу вимагає справу цю розглянути від основ, бо з писем тих професійних демократів, нерідко з менше демократичним минулим, виходило б, що крім них та їх кількох приятелів нема поміж українським народом демократів.

Справу демократичности та недемократичности серед европейських українців в Америці та за морем розглядаю як українсько-американський глядач непричасний до партійної гризні серед нових імігрантів, будучи такого переконання, що партійні крамнички, принесені з Европи в Америку, бизнесу не зроблять. Автор є того погляду, що дискусія на тему демократії серед українців не заторкає американських українців, які вже навчилися цінити американську демократичну систему тай науки демократизму не потребують.

В чім лежить істота правдивої демократії.

Відповідь на поставлене питання виглядає проста, а проте є сотки відповідей соціологів на це питання. Все ж таки всі погоджуються, що демократія це такий суспільний та політичний лад, в якім більшість громадянства свобідно виявленою волею вирішує остаточно всі справи громадського життя, шануючи одночасно чесні погляди меншини. Немов атмосферою кожної демократії це пошанування гідности людини, одна одній рівної, створеної Богом на образ і подобіе Боже.

Рішальним чинником в демократичнім громадянстві є сам нарід, суверенний пан своєї долі на землі. Всі органи в демократичнім громадянстві: це слуги народу.

Демократичний лад записує історія насамперед у малих міських республіках Греції, одначе ніде в цілій історії людства демократичний лад не найшов такого всестороннього применіння як в англосаських народів, зокрема в Англії, Канаді та Злучених Державах.

Американську демократію найкраще здефінював простими словами президент Авраам Линколн, який сказав, що в демократичнім громадянстві влада мусить мати три прикмети: Вона мусить походити з народу, мусить бути встановлена народом та для народу.

Цю дефініцію слід присвоїти собі зокрема професійним демократам серед українців, яких демократія це доктринерство, а не кість від кости, кров від крови тої простої людини з мозолями на руках, серед важкої праці за плугом чи при фабричнім станку, яку мав на думці Линколн.

Демократія Линколна вимагає, щоб провід нації був встановлений самим народом з його власної волі та переконання. Тому провідник має пильно прислухуватись голосові маси. Чи вслухуються українські професійні демократи в голос маси, чи стараються зрозуміти її практичний простий хлопський розум, незбаламучений доктринерством? Сумніваюся.

Кілька днів тому мав я спосібність говорити з одним із професійних вчителів від демократії на тему майбутнього ладу в Україні. На мою заввагу, що треба вслухуватися в побажання українського народу, прислухуватися до аргументів простого мужицького розуму, мій співбесідник розсміявся та сатирично заявив, що не можна прислухуватися до цього простого хлопського розуму, який, мовляв, поміг завалити Україну.

Можна б дискутувати над тим, хто саме завалив Україну 30 літ тому, одначе автор тих стрічок має великий респект для мужицького простого розуму та його відчування, чого треба Україні. У англо-

(Докінчення на стор. 3-тій).

День національного обов'язку

В Кореї уже ллється кров у першому зударі між світом волі і світом терору.

Всі народи спішать виявити свою допомогу демократії і свій спротив комунізмові. Дорадча Асамблея Европейської Ради висуває засади об'єднання Европи для цієї боротьби. Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй має зібратися незабаром і поставити чітко справу поділу світу на світ свободи і світ рабства.

Але ми, українці, не маємо місця в цих міжнародних зустрічах і ухвалах. Україна, що перша почала боротьбу за волю і досі не скорилася, — заступлена перед світом особою політичного паяца Мануїльського, який, очевидно, і на Генеральній Асамблеї О. Н. буде вмовляти в цілий світ, що Україна прагне московської диктатури і щаслива під комуністичним ярмом.

Таке становище не можна далі терпіти. Десь мусить бути сказане слово від справжньої України. Десь мусить прозвучати голос українського народу, — і то так, щоб його було чути найкраще. Проти голосу Мануїльського повинен прозвучати голос української спільноти в Америці, що обгрунтовано подасть світу правду про Україну. Мусимо мати свою **Всенародну Асамблею,** свій масовий здвиг, де б ми заявили свою піддержку Україні в її боротьбі проти червоних окупантів, і де б заявили себе по боці демократії в її теперішній кривавій боротьбі, де б сказали американським хлопцям, що б'ються тепер в Кореї, — що ми — з ними!

Такою Всенародною Асамблеєю нашою має бути урочисте свято з нагоди десятилітнього ювилею Українського Конґресового Комітету, що відбудеться 1. жовтня, в Карнеґі Гол у Ню Йорку.

Виступи на цьому святі американських сенаторів, представників американського парляменту, що оце недавно ухвалив зарекордувати до своєї книги протоколів свідчення про злочини народовбивства, якого доконали комуністи на Україні, а також і виступи представників Конґресового Комітету, — дають широку можливість для того, щоб слово української спільноти в Америці було сказано. Факт, що це станеться в Ню Йорку і в Карнеґі Гол — теж багато важить для більшого ефекту такого виступу.

Наша присутність — а зокрема численна присутність української спільноти Ню Йорку і метрополітанської округи — наша постава і підтримка будуть вирішальними для того, щоб цей ювілей перетворився у вияв волі нашої, як представників поневоленого і замкнутого за залізною завісою українського народу, борця за демократію, свободу і людські права.

Л. І.

М. Дмитренко.

МИХАЙЛИК

Оповідання з української визвольної боротьби наших днів.

1)

ВІД РЕДАКЦІЇ: Оповідання „Михайлик", видане в Україні нелегально для вжитку українських повстанців, ми одержали до передруку від Місії УПА при ЗП УГВР.

I.

Михайлик дуже не любить дивитися, як жінки плачуть. Тому він і дозволив собі не послухати командира, що казав йому піти перед дорогою до мами попращатися і взяти дозвіл на відхід. Вправді Михайлик прийшов на своє подвір'я. Він постояв під дверима, але ввійти не відважувався. Тихенько підійшов під вікно. Мама ще не спала, вона сиділа за столом і латала його штани. Михайликові жаль зробилося мами. Та в цій хвилині він подумав: „А що, як мама зараз устане, вийде чого на двір, побачить мене і не пустить?" Михайлик хіба не пережив би того. Він хильцем, потихеньку кинувся до воріт. Коли підіймав важкі ворота, у темряві шмигнуло щось м'яке і тепле поміж ноги, притулилось і жалісно заскавуліло. Михайлик пізнав їхнього Бровка, свого найбільшого друга. „Що ж, хай і він іде в партизани", — подумав Михайлик.

Ранком малий 13-річний хлопчина і великий жовтий собака входять у доволі велике районне містечко. Бровко біг перший і все оглядався, немов підморгуючи до свого малого пана своїми чорними дугами понад розумними очима, що й оправдувало його назву „Бровко"; він був виразно у найкращому настрою. Ззаду несміливо ступав Михайлик, босий, у білому льняному вбранні, нездецидовано споглядаючи зпід своєї колись чорної шапки, поруділої і із зломаним дашком. Направду тяжко було додуматись, що це розвідчик.

Місто якраз будилося. Потоки травневого сонця заливали доми і руїни, заглядали в вікна, порпались у куряві і радянських смітниках, викликали до життя десятки і сотні нуждарів, що купками брудного лахміття мертво лежали при тротуарах чи квартирували в вонючих грузах зруйнованих кварталів.

У місті недавно була „всипа"; всі члени підпілля та майже всі їх співпрацівники попали у в'язницю. У місті далі йшли арештування, шалів енкаведівський нічим не гамований терор.

Командир Сірий із своїм бравурним відділом УПА постановив провчити кривавих зарозумільців. Йому треба було лиш довідатися, де сидять усі останньо арештовані, що було суворо законспіроване з боку НКВД, та довідатися, скільки більш-менш у місті залоги і як вона розміщена. При крайній розконспірованості всіх зв'язків у місті, тереновий провідник ОУН доручив командирові Сірому як бистрого і відважного розвідчика нікому не підозрілого Михайлика. Взимі цей провідник мав криївку у хаті Михайлика і цей нераз робив йому цінні послуги.

Михайлик дістав точні вказівки і пішов.

Пригнічений вагою своєї функції, б'ючись з думками, якнайкраще до неї взятись, Михайлик, сам не знає, як, опинився під будинком НКВД. В нерішучості він присів на підмурівку дротяної огорожі напроти і гапився.

Будинок НКВД — це була одноповерхова, доволі велика і гарна кам'яниця з городом, навколо обведеним високою дротяною сіткою. Довкруги попри сітку були поприв'язувані великі собаки-вовчурі, що злісно крутилися на своїх ланцюгах. Михайликові здавалось, що всі вони дивляться на нього і немов кажуть: „Ех, як би нам тебе дістати". Крім цих, на подвір'ю перед домом бігало ще три не прив'язані. На брамі в будці стояв надутий стійковий, що позіхав раз-за-разом. У фіртку входили і виходили різні енкаведисти. Гладкі, виголені, „надушені", кошляві, косоокі і віспуваті у скриплячих блискучих чоботах і „американських" мундурах та в рідних рубахах і зимових ще „котіках", з одним піддертим вухом, та всі жорстокі, надуті і злющі, зовсім, як їх собаки. Михайликові аж мороз іде поза шкіру, як подумає, що власне він мусить з ними „зачіпатися".

Один з енкаведистів прикликав до себе бурого собаку, що бігав по подвір'ю, та пустився до фіртки. Тут, минаючи другого, що входив, пристанув і почав довгу голосну розмову. Собака присів біля нього і ждав. Десь узявся Бровко. Хвилинку обидва собаки неприязно мовчки оглядали себе, та видно було, як їх розбирала злість. Бровко почав люто гарчати та кинувся на собаку-енкаведиста. Прибігли ще два собаки з подвір'я, а всі інші підняли страшний гвалт. Енкаведисти-люди почали собак розганяти. Та все було даремне, собаки клубком вкотились у подвір'я, де страшенно рвались і жерлись. Михайлик зірвався був, та прикипів до місця, нездецидований, що йому робити. На хвильку гризня перервалась. Але Бровко не хотів уступатись, хоч його викидали. Енкаведисти-собаки теж рішили, видно, не йти на „нічию". Противники зчепилися знову. Ціла гризня перенеслась кудись за кам'яницю, куди Михайликові вже не було видно.

Михайлик сів зажурений. Пропав його Бровко на НКВД. Треба б іти туди, та страшно. Михайлик постановив чекати. Хіба ж не дадуть закусати собаку, та й в'язня такого, хіба їм не треба.

Почекав Михайлик з чверть години, пів та вже й годину, а Бровка як не було, так і нема. Михайликові вже до плачу приходить, жаль же кидати приятеля. Та й кортить така зайти на це НКВД. Хто знає, може, таки побачив би що і довідався б, Михайликові шепче щось, що це прегарна нагода.

Вкінці Михайлик рішився. Він нишком перехрестився і далі до фіртки.

Тут визвірився до нього стійковий:

— Тобі чого?

— Та пса.

— Каково „пса"?

— Та от того жовтого великого, що ваші пси кусали — то мій!

— А ти чого свого собаку кусатись учиш? То вже „бандеровская" наука. Ходи, ходи, тут тебе навчать. Ну, ступай, ступай до майора.

(Докінчення буде).

Дам'ян Горняткевич.

Перший з'їзд українських учених у Львові в 1848 р.

2)

II. На дальше скріплення й поглиблення національної свідомости галицьких українців, а в парі з цим і на їх пізнішу зорганізовану працю в ділянці науки й письменства діяли від тепер три фактори: 1) конспіративна діяльність тодішньої польської верхівки, 2) літературний рух на Великій Україні і 3) заснування „Матиць" в західній і південній Слов'янщині. Пропаганда поляків, щоби притягати до їхнього революційного руху українську університетську молодь за ціну різних обіцянок, мала деякий успіх, що — звичайно, — виявився для нас наскрізь шкідливий. Але з другого боку польська ірредента розбуджувала шляхом спротиву політичну зрілість нашої молоді. Перш усього поляки намагалися випробованим способом обжаловувати непокірних для своїх намірів українців (ще від кінця XVIII. ст.) в русофільстві, стягаючи на них таким чином поліційні репресії. Попри це польські повстання в 1830. р., а опісля в 1846. і 1848. р., виявили наглядно льояльне становище українського населення до австрійської держави, за що губернатор гр. Стадіон обіцяв українцям крім деяких автономних прав ще й віддачу княжого вінця й золотого хреста, вивезеного королем Казимиром Великим в XIУ. в. зі Львова до Кракова. Невдача варшавських повстанців з 1830. р., спричинила зріст польсько-українських антагонізмів, українська університетська молодь зареаґувала на цю подію нескриваною радістю, а з другого боку стала вже думати державницькими категоріями. Речником цих ідей став священик Василь Подолинський, розгорнувши свою широку політичну програму в надрукованому 1848. р., польською мовою і спрямованому проти поляків „Слові перестороги". Одним із основних його постулятів було створення народовецької партії, яка бажала би вільної, незалежної України, — партії, що змагала би до цеї мети прямо й безпосередно, або через Слов'янщину. „Слово перестороги" попередила ледви на декілька місяців „Відозва до Населення" „Руської Ради" у Львові, лише з вужчою, більш компромісовою програмою. Ці дві декларації є чи не найкращим доказом палітичного назрівання українського громадянства в Галичині. Це явище тим відрадніше, що процес національного відродження відбувався на тутешньому терені у виїмково несприятливих умовах, отже такий його вислід можна без перебільшення назвати блискучим. Безумовно — великий вплив на розбудження активности і на вироблення патріотичних почувань — зокрема нашої академічної молоді, — мали літературні твори, що діставалися туди з Великої України. Це збірники народних пісень Цертелева, Максимовича, Срезневського, далі „Енеїда" Котляревського, повісті Квітки-Основ'яненка, „Кобзар" Шевченка й врешті граматика Павловського, вони були улюбленою лектурою по цей бік кордону. Стверділи це зрештою однозгідно Микола Устіянович і Яків Головацький у своїх промовах на з'їзді українських учених у Львові.

Цілий тодішній культурний і літературний рух у нас позначився наявними консолідаційно-політичними слов'янофільськими тенденціями. Зразком орґанізаційної роботи для галицьких українців було заснування сербської „Матиці" (в 1828. р.), а згодом чеської (1830. р.), далі відкрито іллірійську (1842. р.) і дальматинську (1847. р.). Головною метою цих установ було видання вартісних і потрібних книжок, при збірці грошевих фондів від своїх членів. „Галицько-руську Матицю" створено у Львові дня 29 травня 1848. р., правильник цеї установи опрацював радник Іван Гуркевич, а її членами-основниками були крім нього ще й слідуючі священики-крилошани: Михайло Куземський, Іван Лотоцький, Михайло Малиновський, та зі світських громадян Лев Сосновський. Як дуже потрібною була „Руська Матиця" у нас і яке глибоке зрозуміння виявило їй громадянство, свідчить найкраще факт, що негайно після заснування її зголосилися десятки осіб, бажаючи стати членами і зобов'язалися платити чималі — як на ці часи, — членські уділи по 50 австрійських ґульденів (також ратами продовж 10 років). В списку основників і перших членів „Галицько-руської Матиці" знаходимо між іншим такі прізвища чужинців, як граф Аґенор Ґолуховський (поляк, намісник для Галичини), Карло Гавлічек (чех, письменник і журналіст), далі з українців: львівський митрополит Михайло Левицький, перемиський єпископ Григорій Яхимович, але зголошувалися теж звичайні селяни: Андрій Диваковський (з Пісочної, окр. Стрий), і Константин Посацький (с. Раків окр. Стрий), що негайно вплатили повний уділ 50 ґульденів. Цілий фонд був призначений — очевидно, — на видавничу акцію.

(Далі буде)

Українська демократія — слова та дійсність

(Докінчення зі сторони 2-ої)

саксів „каммон сенс" це відома норма розумного поступування. Немає демократії там, де доктринерство а не воля та бажання народу рішають про громадський лад.

Вкінці влада народу, по словам Линколна, має бути для народу. Вона не сміє спроневіритися інтересам народу та замісць щастя нести народови з доктриною неволю та терпіння, як це є в червонім цараті.

Приблизно таке розуміння демократії видержало вже пробу століть. За тих кілька соток літ громадянства англосаських демократичних країв присвоїли собі деякі прикмети, завдяки яким у них демократія справно працює. Вони стали для англосаської демократії моральним законом. Першим таким законом англосаської демократії це ненарушима засада, що не зносить ніяких виїмків, що **всякий провід у громадянстві мусить конечно спиратись на більшості членів громади.** Ця більшість може бути більшістю одного голосу, може бути більшістю двох голосів, але все правити може тільки більшість, а не меншина. В Англії Етлі переміг національного героя Чорчила тільки маленькою більшістю, але він, а не Чорчил править сьогодні Англією.

Всупереч сподівань публичної опінії в останніх президентських виборах більшість дістав Труман, а не Дюї. Чорчил і Дюї приняли цей присуд народу і для Чорчила його противник є нині представником Англії, так, як для Дюї його президентом є Труман. Чи так само наші вчителі від демократії склонні покорятись волі більшости українського громадянства? А це конечне в демократії!

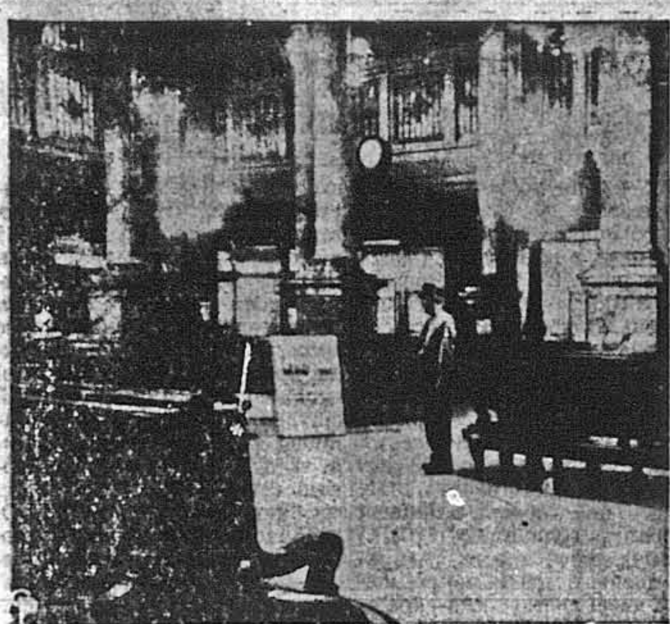
Другою прикметою англосаської демократії є те, що **провід народу, влада, мусить віддзеркалювати кожночасну волю народу, загалу.** Тому в англосаській демократії вибори відбуваються часто, постійно випробовується чи вибрану владу нарід хоче зберегти чи її змінити. І це зовсім справедливе. Життєві обставини змінюються і провід, який сповняв свої завдання добре тому три роки, нині може їх вже так добре не сповняти. Винстон Чорчил урятував в часі Другої Світової Війни британську імперію і здавалося, що він буде вже десятками літ проводити Британією. Але англійський нарід сказав своє слово і герой Чорчил мусів уступити. Прийшов новий вибранець народу.

Коли так було з удачником Чорчилом, то щож тоді говорити про національний провід, що не мав такого щастя, як Чорчил і не був удачником. Що має робити провід, що під його владою на нарід прийшла катастрофа? У демократичних громадянствах такий провід з природи річи сам уступає, щоб не наражати нарід на нову катастрофу. Все ж таки останнє слово за народом, за масою. Не інакше може бути і серед українців, коли до них апелюється узнати такий чи другий національний провід.

Третьою прикметою активної демократії це глибоко вкорінене почуття правовости. Воно тільки там можливе, де громадянство немає сумніву, що його провід це вияв волі більшости громадянства. Для англосаксів правом є не тільки закони ухвалені парляментом, але навіть — зарядження поліцая. Воно одначе можливе тільки тоді, коли загал переконаний, що той поліцай став сторожем безпеки демократичним процесом з волі більшости.

Щоб засвоїти собі такі тверді основи для демократії на це треба було століть. Англосаська демократія є вислідом вікової боротьби народу за свої права починаючи від часів "Magna Carta Libertatum" в другій десятці 13-го століття. Розуміння англосаської демократії перші американські поселенці засвоїли собі ще на рідній землі й привезли їх за море.

(Докінчення буде).



СТРАЙК НА ЗАЛІЗНИЦІ опорожнив цілком і цей залізничий двірець в Питсбургу, в іншому випадку завжди залюднений. Тільки самітний сторож глядить аби не трапилось яке протизаконня.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

„ГНІВОМ ПАЛАЮТЬ НАШІ СЕРЦЯ"

Акція „за мир", яка охопила всі простори СССР, перетворилася у виразну воєнну нагінку. Совєтська пропаґанда, і без того повна лайок на „англоамериканських імперіялістів", повністю перейша на рейки воєнної підготовки. Сторінки совєтських газет українською мовою ще більш переповнені текстами резолюцій, схвалюваних на урядових вічах „на захист миру", статтями, які „розкривають хижацьке обличчя гнилого заходу".

В тому відношенні дуже цікава стаття Олени Кошової, друкована в „Радянській Україні" п. з. „Зірвемо пляни імперіялістичних убивць". Олена Кошова — це звичайна жінка з Донбасу, яка відзначилася тільки тим, що дала життя Олегові Кошовому, а цей, в свою чергу, очолив гурток комуністично наставленої молоді т. зв. молодоґвардійців — під час німецької окупації. Гурток був розконспірований німцями, а всі його члени — засуджені і розстріляні. По повороті совєтської влади, комуністична партія їх проголосила совєтськими „святцями", роздула славу про них, поставила прикладом для совєтської молоді.

Ото ця Олена Кошова, звичайна жінка з Донбасу, підписала статтю, в якій говориться: „Я благословила сина на священну боротьбу з окупантами. Я усвідомляла всю небезпеку становища молодоґвардійців, але, не вагаючись, допомагала їм. Багатьом матерям, у яких війна відняла найдорожче в житті — дітей, здавалося тоді, що по війні установиться на землі міцний і тривалий мир. Та дійсність виглядає зовсім інакше. Американсько-англійські імперіялісти ведуть справу на розв'язання нової війни. Вони, як видно, забули уроки історії . . .

„Зухвалі імперіялісти показали всьому світові своє звіряче обличчя паліїв та організаторів війни . . . Ми, совєтські жінки, тавруємо ганьбою всіх тих, хто намагається розпалити нову війну . . .

В уста Олени Кошової кремлівські можновладці вклали новий наказ до мільйонів жінок України, цілого СССР — бути готовими на те, щоб у захист зненавидженої совєтської влади ще раз послати своїх синів. Нема сумніву в тому, що вимогу свою в потребі Москва виконає з усією жорстокістю до кінця.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

НАРАДА ПЕРЕДОВИХ ЖІНОК

В залі верховного совету УССР 10.7 розпочалася і продовжувалася декілька днів нарада жіночого активу західних, Ізмаїльської та Закарпатської областей України. На нараду прибули голови жіночих рад колгоспів, завідуючі відділами обкомів і райкомів партії по роботі серед жінок, стахановки, всього 800 людей. Наради відкрив секретар ЦК партії Назаренко. З промовою „про піднесення ролі жінок у боротьбі за зміцнення колгоспів" виступила комуністка Т. Санько. Доповідачка виявила, що в усіх цих новопридбаних совєтами областях 62 жінки очолили колгоспи, 8 тис. працюють членами колгоспних правлінь, 136 завідують тваринницькими фермами, 190 жінок стали трактористами, 42 — комбайнерками і 116 помішниками комбайнерів. За всі ці „привілеї" від колгоспного жіноцтва совєтська влада вимагає найтіснішої співпраці „у справі зміцнення колгоспного ладу в західних областях".

А ПЕРЕБОЇ ВСЕ Ж ІСНУЮТЬ

Не дивлячись на постанови ЦК, як виникає, з совєтської преси, збирання і вивіз хліба не йде зовсім гладко. В багатьох колгоспах не приступили в час до жнив, зерно затримується на токах, псується. В одному колгоспі „Червона поляна" на току осіло кілька тисяч пудів зерна... На купах, без ніякого накриття, просто на дворі лежать цілі поклади нечищеного зерна.

В ЧЕРНІВЕЦЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

лення „політичних наук". відбулася міжобласна студентська конференція. Метою нарад було, звичайно, поглиб-

СІЛЬКОРИ КИЇВЩИНИ

в минулому місяці мали свої наради у Києві. В нарадах брало участь 600 людей. Політруки навчали їх, як уживати дрібних часописів на те, щоб „вести трудящих до комунізму", як наснажувати до непосильної праці у жнивах та до підписування „мирних заяв".

(У. Думка).

ЗАКЛИК

МУЗЕЮ-АРХІВУ УВАН В СПРАВІ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПРИМІРНИКІВ УСІХ ВИДІВ ДРУКУ ДЛЯ ЦЕНТРАЛЬНИХ УКРАЇНСЬКИХ КНИГОСХОВИЩ

Українська Вільна Академія Наук (УВАН)), продовжуючи роботу Українського Музею в Празі заснувала в 1945 році Український Музей Архів УВАН в Авгсбурзі (пізніше — в Ляйпгаймі, нині в Ню Йорку).

Одним з основних завдань Музею-Архіву УВАН було збирання обов'язкових примірників всієї друкованої продукції української еміграції для майбутніх і сучасних центральних українських книгосховищ.

Зростаючі потреби забезпечення цих книгосховищ комплектами наших видань примушували Музей-Архів збільшувати число обов'язкових примірників, з шости довівши його тепер до 12.

До 1950 року Музей-Архів за допомогою своїх філій в Німеччині намагався в централізованому порядку як найповніше перевести цю роботу. З 1950 року, в зв'язку з переїздами як основних збірок Музею-Архіву УВАН так і його філій, довелося централізувати цю справу, перекладаючи на всі українські установи, видавництва, редакції та окремих видавців і авторів обов'язок надсилати за свій кошт цих обов'язкових примірників безпосередньо до тих сховищ, що встановлені тепер як постійні чи тимчасові місця переховування зібраних матеріялів.

Ці адреси такі:

1-3) Три примірники надсилаються до Музею-Архіву АВАН в Ню Йорку. Ukrainian Museum 77, E. 7 Str. New York, 3 (N. Y.) USA,

4) Один прим.: Ukrainian Museum — Prof. V. Doroshenko — 2121 Green Str. Philadelphia, (Pa), 30, USA,

5) Один прим.: Ukrainian Museum — Prof. L. Batchynskyj, Warrentor, Va, Box 814,

6) Один прим.: UVAN Library, P. O. Box 3597 Sta. B. Winnipeg, Man, Canada,

7) Один прим.: Ukrainian Cultural and Educational Centre, 612 Mc Intyre Bld, Winnipeg, Man, Canada,

8) Один прим.: Bibliotheca Vaticana, Roma, 129, Passegiata del Gianicolo. Collegio di S. Giosafat, Italia,

9) Один прим.: Library of the Ukrainian University, Muenshen, 8, Versailer Str., 4-III, West Germany,

10) Один прим.: Bibliotheque S. Petlura 24, rue de la Glaciere, Paris, XIII France,

11) Один прим. — місцевий для кожної країни розселення української еміграції — за вказівкою місцевого українського комітету — надсилається до тієї установи, яку буде визначено як місцеву філію Українського Музею-Архіву УВАН і завданням якої буде зібрати і забібліотекувати всі українські видання, що видані були в цій країні до тепер; переховувати в себе повний комплет сучасних місцевих видань, контролювати виконання місцевими видавництвами і друкарнями постанову про розсилку обов'язкових примірників на вищеподані адреси і подання до Музей-Архіву відомостей про час виходу, висоту накладу і продажну ціну поодиноких видань.

Керівництво Українського

Музею-Архіву УВАН

ПОШУКУВАННЯ

Більшість членів еміграційного Обєднання Молочарських Працівників виїхало з Німеччини в різні країни. Щоби надальше задержати організаційний звязок, прошу всіх кол. молочарських працівників податн свої нові місця замешкання на мою нижче подану адресу:

WASYL KAMINSKY
337 S. Chester St.
Baltimore 31, Md., U.S.A.

Пошукую свойого вуйка **ФЕДОРА ВРИЛИЧА** зі села Лінина Велика, повіт Старий Самбір, Галичина. Виїхав з дому ще перед першою світовою війною. Моя адреса:

ПЕТРО МАТИКОВИЧ
170 Blackstone St., Providence 5, R. I.

Пошукую тітку **МАРІЮ САТУР**, котра виїхала перед першою світовою війною до Америки, і **ІВАНА ДРЕВЕЦЬКОГО**, котрий виїхав до Америки по першій світовій війні, обоє зі села Дверник, пов. Сянік, Галичина. Я є **КУХАРИК МАРІЯ**, дочка Василя і Анни з дому Кухарик зі села Дверник, пов. Сянік. Зголошення слати на адресу:

WASYL HNATIW
Oakdale Jersey Farm, Rt. 1.
Joshua, Texas

Хто знає адресу **ЯРОСЛАВА ВАВРИКІВ** з Бережан, або які відомості про него, прошу ласкаво повідомити на адресу:

MYKOLA WAWRYKIW
2834 Elliott St., Baltimore 24, Md.

СТАХОВА ТИМОТЕЯ і АННУ з Добряи коло Львова, пошукує

ЗОФІЯ ТЕХЛЬОВЕЦЬ
адреса:
258 WEST THAMES ST.
NORWICH, CONN.

БЕЛЬГІЙСЬКІ КОМУНІСТИ КЛИЧУТЬ ДО ПІМСТИ ЗА ВБИТОГО ВОЖДЯ

Лієж, Бельгія, 23. серпня. — Вчора поховано на передмісті цього робітничого осередку бельгійського комуністичного провідника, Жуліена Ляго, — вбитого минулої п'ятниці двома невідомими змовниками в його домі. В похоронах взяло участь 300,000 осіб. Генеральний секретар компартії, Едґар Ляльманд, закликав в своїй надгробній промові: „Робітники, помстіть смерть товариша Ляго своєю акцією!".

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

☦

Повідомляємо друзів та знайомих, що дня 18.8.50 згинув трагічною смертю

ВАСИЛЬ ФЕДОРНЯК,

проживши 40 років.

Похорон відбувся дня 22. 8.1950 о год. 9-тій рано з каплиці п. Каржви в Бруклині на розі Bedford Ave., і North 4 St. (дві мінути від перестанку Bedford Ave.)

Гутович Евген

Д-р Петріна Роман

Колишні працівники „Повітового Союзу Кооператив в Ярославі"

повідомляють кооператорів Ярославської землі, що в програмі їх першої на чужині товариської зустрічі,

в неділю, 3. ВЕРЕСНЯ 1950

відправиться

в Церкві св. Юрія в Ню Йорку о год. 11-тій

СЛУЖБА БОЖА

в намірені живучих в світі кооператорів Ярославщини, та

ПАНАХИДА

за душі померлих діячів з обороних ріднних сторін.

Досягнення українського маляра в Італії

Від червня до жовтня ц. р. відбувається у Венеції XXV щодругорічна вистава творів мистецтва, в якій взяли участь цього року 23 нації. Вперше бере в ній участь український мистець. В офіційному каталозі зазначено:

„Заля XX, чужинецькі мистці, що перебувають в Італії: Джіовані Курах, Сердика (Львів, Україна), народжений 26. 3. 1909, перебуває в Медіоляні. Ч. 5. „Місто вночі". 1949.

Про цей образ олійними фарбами, величиною 120X75 см., буде мова нижче. Тим часом досить згадати, що він відкрив двері вистави для українського мистця. Це було не легко.

Із 3.800 мистців, які зголосились на виставку, було прийнято лише 250. Жюрі, складене з 5 визначних мистців, було, очевидно, дуже суворе. Намагання комуністів захопити влаштування вистави в свої руки, відбито, і павільони московський та окупованих Москвою народів залишилися замкненими. Ця ж обставина причинилась, очевидно, до того, що й твір українського маляра було оцінено безсторонньо. Знайшовся він в дуже блискучім інтернаціональнім оточенні.

Венеціянська „Біеналле" є подією в мистецькім житті культурного світу, якою займається докладно як італійська, так і преса інших країн, заступлених на виставі.

Не можна обвинувачувати професора Івана Кураха, що його образи відоміші в країнах, де він влаштовує свої вистави, особливо в самій Італії та в Швайцарії, ніж в українськім середовищі. Його участь у виставах малярства у Львові і Варшаві припадає на початки його мистецького розвитку і навчання, яке він закінчив у Медіоляні.

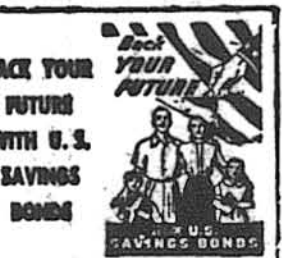
Спостерігачеві кидається у вічі яскраво виявлена особиста оригінальність, щирість відчуття й вияву та настроєвість малюнків І. Кураха. Ці прикмети здобули йому признання італійців. Такі його образи, як „Танок гуцулів" та „Прочани", звернули на нього вже перед війною увагу мистецьких кіл Італії.

Війна, в якій І. Курах взяв участь, як вояк італійської армії, дала йому змогу оглянути Україну в найбільш трагічній добі її історії. Шкіци, пороблені ним в часі походу, затратились при відступі, але не враження, як можна було бачити на численних образах на виставах в Берні, Женеві, Цюріху, Генуї, Риму. Поодинокі образи виставлялися в вітринах мистецьких магазинів Женеви. Великий його образ, значної мистецької вартости, прикрашував бюро Міжнародного Комітету Червоного Хреста в Женеві. При кожній виставі зазначувано в каталогах і в оголошеннях національність маляра. Ще більше виявлялась вона в темах образів та їх трактуванні. Непереможне враження на глядачів, як можна було ствердити на основі численних критичних статтей фахівців швайцарської та італійської преси, робили безмежні засніжені простори, зруйновані оселі, валки втікачів під низьким похмурим небом. Особливо виділялися образи боєвого життя, групи їздців в непереможнім русі вперед, спільнім з могутніми подувами сніговіїв, напівзапорошені снігом постаті вояків в окопах, довгі низки їх, зникаючі в зимовій мряці, та інші. Психологічна аналіза образів цього роду спонукала одного визначного італійського критика до філософських міркувань про фатальність, виявлену не лише в останній війні, а й у сучаснім житті людської спільноти загалом.

В останніх роках набрала творчість І.. Кураха, що визначається неперес ічною працьовитістю, більш зрівноваженого характеру, більшої барвистости, більшої різноманітности тем, як з українського, так і з сучасного чужинецького життя.

„Місто вночі", образ, що здобув українському маляреві прийняття до „Біеналле" у Венеції, є одним з найбільш типових для нього. Зображено на нім вуличку в перспективі кількох невеликих будинків з обох її боків, якогось передмістя чи малого міста, освітленого лише сяйвом місяця. Викликає образ більше враження фатальности й очікування неминучого, ніж спокою вулиці без жодного живого створіння на ній. В кожнім з будинків замкнено долю його мешканців, відокремлених у сні один від одного. Настроєвість образу і значний психологічний ефект осягнений найменшими засобами, дуже далекими від кожної примітивности, спонукав, очевидно, і членів жюрі поставити образ проф. І. Кураха поруч із творами визначніших малярів світу. Участь у „Біеналле" відкриває нашому мистцеві поважні можливости для дальшої праці.

М. Брадович
(Українець - Час)





ПЛИВАК-ПЕРЕМОЖЕЦЬ. Єгиптянин Гассан Абд Ель Регім радісно підніс руки, відповідаючи на привітання великого гурта людей, що зібрався в Довер, на англійському березі Ляманшу, очікуючи пливаків з французького боку. Регім встановив новий рекорд, перепливши Канал за 10 годин і 52 минути. Йому припало теж $2,800 нагороди, що її признали переможцеві лондонські газети.

АВСТРАЛІЯ ДІСТАЄ $100,-000,000 ПОЗИЧКИ.

Вашингтон. — Міжнародний Банк для Відбудови й Розвитку признав $100,000,000 позички для Австралії. Загальне здивування викликав поспіх, з яким таку позичку ухвалено. Звичайно в таких справах ведеться переговори цілими місяцями, а в теперішнім випадку позичку ухвалено 22 дні після відвідин австралійського прем'єра Роберта Гордона Мензіса у Вашингтоні.

„СОЦІОЛОГІЧНА Й ЮРИДИЧНА ЯКІСТЬ НОВОЧАСНИХ ДИКТАТУР"

На таку тему виголосить доповідь д-р М. Стахів в суботу 26 серпня в 2.15 п. п. на першому зібранні Комісії Права й Суспільних Наук в Н. Т. Ш., 50 Чорч Ст., 252 кімната, Ню Йорк.

● **Пальміро Толіятті,** провідник італійських комуністів, відніс легкі покалічення в автомобілевому випадку, що його завинив його власний шофер, оминаючи вантажне авто.

● **Британський суд** в Німеччині засудив одну „фройляйн" на шість років ув'язнення за шпигунство, — правдоподібно в користь большевиків.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. ім. С. Питлюри, від. 189 відбудуться 26. серпня в год. 4-ій попол., на площі Укр. Прав. Автокефальної Церкви при 1838 Germantown Ave. Багато членів залягають з місячними вкладками, тому проситься прийти й вирівняти вкладки, бо впротивному разі будуть суспендовані. На зборах теж буде обговорена справа продовження курсів англійської мови. Хто бажає навчитися англійської мови, той повинен прийти на ці збори, щоби можна було обговорити найвідповідніші дві і години на науку. — В. Васюк, гол.; І. Харамбура, секр. В. Костюк, кас.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Відділ 204 повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 26-го серпня, в годині 8. ввечір, в салі укр. прав. церкви, 334 Іст 14. вул. в Ню Йорку. Прохається членів, що ще не заплатили своїх внесків, щоби це зробили негайно. Водночас прохаємо платити також доплату на орган „Свобода", бо вірте, що в нас нема можливости писати листи та переконувати кожного про конечність щодо „Свободи" та її фінансовання. Коли наш відділ за час свого існування дав десятки тисяч на народні цілі, то хочемо вірити, що наші члени виконають свій обов'язок щодо свого дорогого органу „Свобода". — П. Марко, предс.; В. Гасій, секр.

● **Виграла дол. 115,000** від корабельного підприємства Істміян Стімшип Компані вдова по моряку Опал Л. Нейлор, який згинув у службі. — Апеляційний суд в Ню Йорку заявив, що біль однаково дошкульний, як для мільйонерів так і для робітників.

КНИЖКИ — ЖУРНАЛИ

Професійні оголошення

ТАРЗАН, ч. 2414. Невидна погоня.



З настанням ранку великий вбивник почав відзискувати свої харчові засоби...



...а між тим Ренді й Діяна радісно втішалися сніданком, яке падало до них таємничо.



Тарзан заспокоїв хвилево людей, якими опікувався, і пустився слідом їхнього ворога.



Але вже тоді цікаві очі підглядали кожен рух Великого Луї.